

Voja Antić

**KREMANSKO
NEPROROČANSTVO**

Studija jedne obmane

Beograd, 2002.

Prvo izdanje
oktobar 2002.

Recenzent:
profesor dr Dragan Popadić

Redaktor:
Marijana Anastasijević

DTP:
Voja Antonić

Dizajn i obrada naslovne strane:
Voja Antonić

Izdavač:
Voja Antonić
e-mail: **vant@paralax.co.yu**
vantonic@sezampro.yu

Štampa:
„Todra“ - Beograd

Tiraž:
500 primeraka

Molimo da sva pitanja, primedbe i komentare koji se odnose na ovu knjigu uputite autoru i izdavaču putem elektronske pošte na adresu

vant@paralax.co.yu

Na sajtu **www.paralax.co.yu/** data je prezentacija knjige i otvorena javna diskusija po svim pitanjima koja se u knjizi obrađuju.

SADRŽAJ

Predgovor	7
Reč autora	13
Uz malu pomoć mojih prijatelja	15
1. PROLOG	17
Ko su bili kremanski proroci	19
Klasifikacija proročanstava	21
2. KAKO JE POČELO	25
Tirada u 300 činova	28
Otvaranje zlatnog rudnika	32
3. CRNO PROROČANSTVO	36
4. UBIŠE KNJAZA	45
Da li je Mateja bio „Treći čovek“?	49
5. PRVI SVETSKI RAT	51
O srpskoj propasti	55
Kada će se završiti rat?	60
Jesu li Tarabići najavili rat?	64

6. IZMEĐU DVA RATA	65
Skeptici otvaraju front	69
U osvit Drugog svetskog rata	74
7. KAD SMO SVI BILI TITO	76
Gde nam je spas	77
Kad Drina potekne uz Taru	79
O kremanskoj crkvi	80
8. HOĆE LI NAS BITI ZA POD ŠLJIVU	83
Svi će nas ceniti i voleti	84
Zapaljeni ljudi padaju s neba	86
Kako od stabla šljive napraviti barjak	88
9. ŠTA NAS ČEKA	90
Što će biti, biće	92
Spas je u veri... ..	94
... i u pseudo-veri	96
10. ORIGINAL FALSIFIKATA	99
Gde su rukopisi danas?	101
11. NA LICU MESTA	103
12. VEROVATI ILI NE?	106
Nemoguće je dokazati negativno	106
Nepostojanje dokaza nije dokaz o nepostojanju	107
Dokazivanje je obaveza onoga ko iznosi tvrdnju	108
Posebne tvrdnje zahtevaju posebne dokaze	109
Autoritet svedoka nije neprikosnoven	110

Okamova oštrica	111
Tvrđnja mora da bude oboriva	112
U nedostatku argumenata, dobre su i uvrede	115
13. REZIME	116
Prvi zamah priči: Pera Todorović i Čeda Mijatović	117
Drugi zamah: dr Kazimirović	119
Treći zamah: tandem Golubović-Malenković	122
Četvrti zamah: nova politička zbivanja	123
14. LITERATURA	127
Novinski tekstovi	127
Knjige	128
15. PRILOZI	130
1 [1c] Jedno proročanstvo	132
2 [2c] Jedno proročanstvo (1)	134
3 [2c] Jedno proročanstvo (2)	136
4 [2c] Jedno proročanstvo (3)	138
5 [2c] Jedno proročanstvo (4)	140
6 [4] Najbolja prijateljica	142
7 [5c] Crno proročanstvo (1)	144
8 [5c] Crno proročanstvo (2)	150
9 [6c] Proročanstvo	154
10 [7c] Još nešto o proročanstvu onog seljaka iz Kremana	155
11 [8c] Na brzu ruku	156
12 [9c] Kremansko proročanstvo	158
13 [11c] Još nešto o kremanskom proročanstvu	164
14 [12c] Kremna, prestonica nahije proroka protivu Obrenovića	167
15 [20c] Grčki „Akropolis“ o kremanskom proročanstvu	172
16. HRONOLOGIJA DOGAĐAJA	174

PREDGOVOR

Moglo bi se reći da je na svetu do sada izrečeno onoliko proročanstava koliko i rečenica u budućem vremenu. Svaka takva rečenica govori o nečemu što još ne postoji, možda neće ni postojati, i tek kada buduće vreme postane prošlo može se videti da li je tvrdnja o budućnosti bila tačna ili ne. A opet, samo mali broj njih zasluži tu slavnu etiketu - ostale ostaju prognoze, nagađanja, predviđanja, slutnje...

Začudo, tačnost predviđanja nije dovoljan uslov da bi neke tvrdnje o budućnosti bile dočekane sa strahopoštovanjem. Običan čovek, tako, ne izgleda preterano fasciniran moćima astronoma da u sekund predvidi pomračenje Sunca, niti ispitivačima javnog mnjenja koji uspevaju da pogode kako će kroz mesec dana u jednoj državi glasati nekoliko miliona ljudi. Pomenuti astronom bi pravu slavu stekao tek kad bi sakrio da je njegovo u dlaku tačno predviđanje plod njegovog mukotrpnog učenja i rezultat rada hiljada naučnika, a istraživač javnog mnjenja kad bi rekao da mu se tako javilo, pa čak i kad bi samo odbio da objasni kako je tako nešto utvrdio. Bitno je sakriti da je njihovo proročanstvo rezultat racionalnog suđenja i poštovanja naučne procedure; otkriti to ima isti razočaravajući efekat na publiku kao kad mađioničar prikaže u čemu je bio trik i ono što je dotle izgledalo čarobno odjednom gubi takav oreol.

Pravo proročanstvo svakako mora da protivreči racionalnom duhu - što više, to bolje. Ako zavirimo u bogatu ponudu gledalaca budućnosti, videćemo da popularnost počiva na mistifikaciji, i da oni koji se u proricanju rukovode utvrđenim pravilima (gledanja u dlan, u kafu, u zvezde...) zaostaju u slavi za prorocima kojima se tek tako, iznebuha, ukazuje šta će se desiti. Prava proročanstva moraju biti otkrovenja koja viša sila, vođena svojim nedokučivim namerama, saopštava ljudima. Prorok je tu samo skromni posrednik, te otuda proročanstva običnog, neobrazovanog sveta imaju posebnu privlačnost.

Kremansko proročanstvo ima sve odlike koje jedno proročanstvo čine slavnim. Poreklo mu se gubi u magli usmenih predanja, proročanstva se javljaju neukim i nepismenim seljacima i kroz njih se nekakva tajanstvena viša

sila obraća srpskom narodu, dajući mu upozorenja i usmerenja. Izrečena narodskim jezikom, gde često ni sam prorok nije načisto šta bi njegovo proročanstvo trebalo da znači, proročanstva se, začudo, do detalja obistinjuju. Nije zato ni čudo što mnogi koji su spremni da se namršte na pomen drugih proročanstava prihvataju, kad je reč o Kremanskom proročanstvu, da tu izgleda ipak „nečega ima“.

I dok su mnogi fascinirani činjenicom da proročanstva postoje i spremni su da im poklone apsolutno poverenje, drugi ljudi su daleko više fascinirani vlašću kojom proročanstva imaju nad ljudima i spremnošću ljudi da im nekritički veruju i da ne dovode u pitanje njihovu tačnost čak i kad bi takva provera bila veoma jednostavna. U takve ljude spada autor knjige koja je pred nama, Voja Antičić. U svojoj prethodnoj knjizi, „*Da li postoje stvari koje ne postoje*“, objavljenoj 2000. godine, Antičić je vodio čitaoca kroz svet raznoraznih čudesa, od rašljanstva do astrologije i letećih tanjira, i nastojao da pokaže kako su sva ta čuda himere koje je sam čovek stvorio i uporno ih održava. Među tim himerama spominje i brojna proročanstva pa i Kremansko proročanstvo, i nudi pokazatelje o tome koliko su se ova proročanstva obistinjavala a koliko grešila.

Istina koja se otkriva, da su sva čuvena proročanstva, od biblijskih do Nostradamusovih, da ne spominjemo brdo savremenih prevaranata, promašaji, predstavlja samo novu zagonetku za radoznali duh: kako je moguće da ljudi veruju u netačna proročanstva? Kako je moguće da ljudi uopšte veruju u mogućnost proricanja kada sve drugo što čovek zna o svetu oko sebe protivreči nečemu takvom? Ako su već spremni da dozvole mogućnost proricanja i da i vlastite živote podrede takvim proročanstvima, kako je moguće da sa toliko nekritičnosti veruju sumnjivim autoritetima koji takva proročanstva iznose?

Antičić zablude ljudi ne tumači njihovom glupošću. Naprotiv, zabludama podležu i inteligentni ljudi, pa i inteligentni ljudi koji baš nastoje da ne budu lakoverni. Kako je to moguće? Po Antičiću, najveća odgovornost leži na onima koji takve obmane namerno fabrikuju, kao i u nedovoljnoj kritičnosti onih koji su žrtve obmane.

Jedan od uzroka zablude je i u tome što ni inteligentni i oprezni ljudi često nisu svesni u kojoj meri su proročanstva pogodno sredstvo za manipulaciju ljudima: skoro da nema ekonomičnijeg, jednostavnijeg, a po onoga ko ga koristi bezopasnijeg sredstva uticaja na ljude. A to je onda osnov iz koga će se razviti čitava industrija sistematskog i lukavog fabrikovanja proročanstava i njihovih „dokaza“ kojima je teško odoleti. Ne samo žuta štampa, već i knjige od kojih neke pretenduju da budu naučne, nude dokaze sa

puno živopisnih detalja, konkretnih imena i prezimena, koji su zapravo obični falsifikati.

Što je još važnije, površna racionalnost nije dovoljna da ospori vrednost proročanstvima; proročanstva imaju moć da takve elementarne testove prođu. Otuda, dok onaj ko bez ikakvog razmišljanja poveruje u mogućnost proricanja isto tako bez ikakvog razmišljanja može i da ih odbaci, neko ko površno proveri i „potvrdi“ proročanstvo učvrstiće veru u njega. Voja Antonić na više mesta ukazuje na zamke površne racionalnosti. Na primer, racionalno je proveriti da li postoji slaganje između nekog događaja i teksta proročanstva. Ali, ako takva korespodencija postoji, ne treba odmah uskliknuti „*Ene, pogodi Tarabić*“, jer je lako moguće da bi se još mnogo drugih događaja koji su se desili, a pogotovu onih koji se nisu desili, moglo uklopiti u isti tekst. Dalje, proročanstva *mogu* i da se obistine, i, može se činiti, ništa racionalnije nego im tada priznati vrednost, ali dodatna racionalnost upozorava da pogađanja mogu biti slučajno tačna i da je verovatnoća takve slučajne podudarnosti daleko veća nego što nam se na prvi pogled čini (tek kod nemistifikovanih prognoza ova mogućnost slučajnog pogađanja biva očigledna: niko neće srećnika koji je dobio premiju u igri Loto proglasiti prorokom, makar mu se posrećilo i više puta). U svim ovim slučajevima, dakle, čovek nastoji da zdravim razumom proveri istinitost proročanstva, ali sam zdrav razum ima slabosti i potrebno je kritičko razmišljanje da bi se te slabosti prevazišle.

Ipak, jedno je kritikovati proročanstva uopšte ili inostrane proroke ma koliko slavni oni bili, a drugo drznuti se da se proveri pa čak i ospori valjanost nacionalnih svetinja kakvo je Kremansko proročanstvo. Ni Hamlet, što reče jedan naš aforističar, nije rekao da ima nešto trulo u državi Engleskoj. Međutim, Voja Antonić, neimpresioniran autoritetima koji veličaju Kremansko proročanstvo a impresioniran činjenicom da nešto što je potrebno, moguće pa i jednostavno proveriti uporno ostaje neprovereno, poduhvatio se da ispita šta je sve tačno u vezi sa Kremanskim proročanstvom.

Da bi se razmrsila priča o Kremanskom proročanstvu, stara više od stotinu godina, bilo je potrebno rasplesti dve niti iz koje je priča ispletana. Jedna nit su sama proročanstva, tvrdnje o budućim događajima. Trebalo je utvrditi koja sve proročanstva postoje, rekonstruisati kada se prvi put spominju, da li su saopštena pre ili posle događaja za koje se vezuju i da li su se obistinila ili ne. Već sam taj posao je mukotrpan, jer proročanstva ne postoje, kako to neki veruju, u vidu pisanih dokumenata koja su Tarabici ostavili za sobom, a Antonić je odlučio da prekine sa tradicijom prepričavanja prepričavanja već da traga za autentičnim izvornim dokumentima.

Druga nit je sama legenda o Kremanskom proročanstvu: da bi se ova nit rasprela, trebalo je ispitati kada se legenda o kremanskom proročanstvu pojavila, ko su glavni akteri priče, u kojim izvorima se spominju kremanski proroci i njihova proročanstva, pratiti prekrajanja njihovog sadržaja i dovoditi ih u vezu sa političkim prilikama i političkim interesima aktera.

Strpljiva Antonićeve analiza pokazuje da su i Kremanska proročanstva koja opisuju budućnost i legenda o Kremanskom proročanstvu koja opisuju prošlost - pogrešni. Najpre, na iznenađenje onih koji su o Kremanskom proročanstvu sudili iz medija, pokazuje se da pravih proročanstava skoro da i nema. Velika većina proročanstava, pogotovu onih najpoznatijih, objavljivana su kad se događaj o kojima navodno govore već desio. Takva, takozvana retrodatirana proročanstva, ne samo što nisu prava proročanstva, već izazivaju sumnjičavost prema onome ko takva proročanstva opisuje (kao kad bih vas ja svakodnevno uveravao da sam prekjuče znao šta će se juče dogoditi, i kao dokaze nudio opise jučerašnjice svaki put uveravajući vas da sam te opise, mada ih dajem tek danas, napisao prekjuče). Nekolicina proročanstava koja su bila dovoljno jasna da bi se mogla vezati za neki događaj ili period nakon njihovog objavljivanja pokazuju se kao očigledno promašena. Preostaje samo nekoliko predviđanja koja su toliko neodređena da se mogu primeniti na skoro svaki događaj pa je i razmatranje njihove tačnosti/pogrešnosti sasvim neinteresantno.

Ovakav fijasko samih proročanstava postaje razumljiviji kad se sagleda u svetlu razjašnjenja legende o samom proročanstvu. Pokazuje se, naime, da su Kremanska proročanstva od samog početka predstavljala skup tvrdnji koje su pisci koji su o njima pisali konstruisali, naknadno prerađivali ili brisali, usklađujući ih sa aktuelnim zbivanjima. Priča koju mnogi smatraju istorijskom istinom razotkriva se kao obmana. Čija? Mnogima je verovatno teško da poveruju u lažnost Kremanskog proročanstva zato što odbijaju da prihvate da su časne starine Mitar i Miloš Tarabić u stvari prevaranti. I nisu - oni su najmanje odgovorni za fabrikovanje izmišljotina jer su, kako kaže Voja Antić, Kremanska proročanstva stvarana daleko od Kremana, dugo posle smrti navodnih proroka, u brojnim političkim kuhinjama.

Sumnjam da će većina ljudi prihvatiti rekonstrukciju Kremanskog mita kao skidanje koprene sa očiju i dočekati je sa zahvalnošću. Verovatnije je da će iznete tvrdnje biti dočekane s nevericom, osporavanjima i napadima. Još manje treba biti prorok da bi se predvidelo koliko su male šanse da se autorov zaključak da je Kremansko proročanstvo „jedna velika stogodišnja farsa“ prihvati u široj javnosti. Kao što Antić više puta naglašava, glavnu zaslugu za verovanje u Kremansko proročanstvo imaju mediji, a oni teško da će odustati od ove primamljive teme i ne iskoristiti je za buduće političke

manipulacije. (Nešto pre objavljivanja ove knjige, krajem jula 2002, „Politika“ je objavila članak sa naslovom *“Proroci za sva vremena”* i podnaslovom *„Kremanska proročanstva s vremena na vreme obistine se u sadašnjosti - ,Nešto’ postoji”*. Šta ce dopreti do više ljudi i zazvučati ubedljivije: Antonićeva knjiga ili „Politikino” ponavljanje da „nešto postoji”?)

Oni čitaoci koji očekuju da će im Kremansko proročanstvo otvoriti prozor ka budućnosti, biće grdno razočarani kad vide da takvog prozora u ovoj knjizi nema. Ali, knjiga nudi prozor sa prekrasnim pogledom u prošlost - posebnu čar knjige čine ekstenzivni citati novinskih članaka pisanih početkom veka, fotografije glavnih aktera, detalji dvorskih intriga i javnih polemika - sve to svojom živopisnošću vraća čitaoca u prošlost kao vreme-plovom. Izgleda da je i lepše i vrednije uživati u jasnoj slici onoga što jeste i što je bilo, nego lutati po nejasnim crtežima budućnosti koja ne postoji.

Dr Dragan Popadić

REČ AUTORA

o obmani, verovanju i o dva "ali"

Dok sam pripremao rukopis za svoju prethodnu knjigu „*Da li postoje stvari koje ne postoje*“, često sam sa prijateljima vodio rasprave o mogućnosti postojanja paranormalnih fenomena i natprirodnih moći. Štampao sam međuverzije rukopisa i davao ih svakome ko bi izrazio želju da ih pročita, a grubo dovršena poglavlja postavljao sam na Internet i rado prihvatao borbu mišljenja u virtuelnom ringu, koja je ponekad bivala prilično oštra.

Svaka kritika bila je dobrodošla; iznenadio sam se koliko različitih mišljenja ljudi mogu da iskažu kad se povede razgovor na temu ezoterije. Kao što sam očekivao, bilo je mnogo zamerki i neslaganja, pala bi čak i poneka uvreda, ali su stizala i ohrabivanja da nastavim s tim poslom. Međutim, ni odobravanja ni pohvale nisu stizali bez nekog „ali“.

To famozno „ali“ najčešće se ticalo kremanskog proročanstva. Veliki broj mojih sagovornika bio je spreman da prihvati tezu da su savremeni vidovnjaci, proroci i beli magovi zapravo manje-više vešti prevaranti, ali da ne može ništa da se kaže protiv Tarabićevih proročanstava, jer je to naša nacionalna svetinja u koju se ne dira.

Pošto od svoje najranije mladosti imam nezgodnu osobinu da svaku igračku prvo rasklopim da bih video na kom principu radi, čvrsto sam rešio da ipak dirnem u svetinju, da nekako „rasklopim“ i taj mit, ne bih li shvatio na koji način je uspeo da općini i obmane tako veliki broj ljudi.

Počeo sam da obilazim razne gradske arhive, propustio sam kroz ruke stotine kilograma starih novina i časopisa i dobro se upoznao sa vremenom koje je za mene do tada bilo nepoznato i tajnovito. Posla je bilo mnogo više nego što sam očekivao, ali nisam zažalio što sam ga se prihvatio jer sam se ubrzo našao u zlatnom rudniku. Svaki put kada bih pronašao neki novi detalj, moje oduševljenje bilo je pomešano sa nevericom da niko do sada nije pokušao da prikupi svu tu sjajnu argumentaciju i da je upotrebi za kritičku analizu stogodišnje legende.

A onda se priča ponovila. U raspravama o kremanskom proročanstvu, neki moji sagovornici bili su najpre spremni da prihvate veći deo ponuđene

argumentacije, ali... eto, ponovo se pojavilo neizbežno „ali“. Ovoga puta, primedba se odnosila na pitanje da li je u redu da rušim taj stogodišnji mit, na kome jednim delom počiva i naša kultura.

Šta na to odgovoriti? Naravno da je za svaki narod dobro da ima mitove. To su njegova kolektivna „sećanja na detinjstvo“, nešto što mu govori da ima korene i svoju autentičnu istoriju. Ipak, svaka zrela i odrasla osoba treba dobro da razlikuje istinu od privida, kao što svaki narod mora da zna šta se u njegovoj istoriji zaista dogodilo, šta mu je servirano u cilju prevare a šta je samo mit koji je nekada davno stvorila nečija mašta i koji se sada prenosi s kolena na koleno.

Kao što će se svako od nas rado sećati priče o Crvenkapi i zlom vuku, koja nam je nekada davno pred spavanje raspaljivala maštu i postavljala osnove na kojima ćemo graditi moralna načela i svoje emocionalno biće, tako bi i naš narod trebalo da čuva sećanje na kremanski mit. Ipak, važno je da znamo šta je od svega toga autentična i istinita priča, a šta obmana stvorena radi ispunjenja nekih drugih ciljeva. U ovoj knjizi izneta je argumentacija koja bi mogla da nam pomogne u tome.

Uz malu pomoć mojih prijatelja

Uvek je lakše raditi u društvu nego sam. Imam tu sreću da me okružuju ljudi koji su me od početka podržavali i koji su uvek bili tu kad su mi zatrebale stručne konsultacije, istorijski podaci, razmena mišljenja ili pomoć na tehničkoj i stilskoj finalizaciji teksta. Ljudi koji zaslužuju moju veliku zahvalnost za aktivno učešće i nesebičnu pomoć koju su mi pružali dok sam radio na ovoj knjizi, su:

Profesor dr Dušan Ristanović
Profesor dr Dragan Popadić
Profesor dr Dubravka Stojanović
Profesor dr Slobodan Remetić
Profesor Aleksandar Mandić
Violeta Ivković
Stevan Stameniće
Slaven Popara
Dragoslav Dobričić
Dejan Balinda
Marijana Anastasijević
Nenad Veljković